

בס"ד. ש"פ ויגש, ד' טבת, ה'תשל"ד

(הנחה בלתי מוגה)

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני¹. וידוע הענין בזה בעבודת האדם [שהרי מזה שהכתוב מספר כל פרטי הענינים שבזה, וגם ההקדמה שהביאה לזה, מובן שזוהי פרשה כללית, ויש בה הוראה עיקרית בעבודת כל אחד מישראל במשך כל ימי חייו], ע"פ מ"ש בזהר² שהגשת יהודה ליוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה, כי, יהודה הוא מלשון הודאה, שהו"ע התפלה, וכמ"ש (בקריאת שמו של יהודה) הפעם אודה את הוי"ו³, ויוסף הו"ע גאולה, כמ"ש⁴ אם יגאלך טוב, ויוסף ענינו טוב [הן בפשטות, שהוא המשביר לכל עם הארץ⁵, והן ע"פ קבלה, כידוע⁶ שיוסף הוא ספירת היסוד שפועלת השפעת כל עניני טוב בספירת המלכות, וע"י המלכות נמשך אח"כ לכל סדר ההשתלשלות שלאח"ז בעולמות ב"ע], ולכן, מ"ש ויגש אליו יהודה (יהודה ליוסף) הו"ע סמיכת גאולה לתפלה. והנה, מזה שיהודה נגש ליוסף, מובן, שגאולה היא למעלה מתפלה, שהרי יוסף (שענינו גאולה) ה"י למעלה מיהודה (שענינו תפלה), ולכן הוצרך יהודה לגשת אל יוסף. אבל אעפ"כ, מדיוק הלשון סמיכת גאולה לתפלה (ולא סמיכת תפלה לגאולה, כמו הגשת יהודה ליוסף) משמע שיש יתרון ומעלה בענין התפלה לגבי ענין הגאולה, שתחלה ישנו ענין הגאולה, ולאח"ז באים לענין התפלה שלמעלה מזה, שזהו שלאחר גאל ישראל מתחילה התפלה באמירת אדני שפתי תפתח (שכתפלה אריכתא דמיא⁷), שאדני הוא מלשון הודאה, שהו"ע התפלה. ואילו כאן נאמר ויגש אליו יהודה, שיהודה נגש ליוסף, היינו, שיוסף שענינו גאולה הוא למעלה יותר מיהודה שענינו תפלה, כנ"ל.

(3) ויצא כט, לה. וראה תו"א ר"פ ויחי.
ובכ"מ.
(4) רות ג, יג.
(5) מקץ מב, ו.
(6) ראה זח"ג (רע"מ) רלו, א. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"י (מערכת יוסף).
ביאורה"ז לאדמו"ר האמצעי סג, ב.
(7) ברכות ד, ב.

(1) ריש פרשתנו.
(2) עה"פ (רה, ב). וראה ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' טז ואילך). ד"ה ויגש תרס"ו, תרס"ח (המשך תרס"ו ע' קיט [קנט]. ע' קצו [קסח]. ע' תפז [תרמג]). תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תשצד [ח"ד ע' א'עד]). ד"ה הנ"ל תשכ"ה, תשל"ו (תו"מ סה"מ טבת ע' קצט ואילך. ע' רטו ואילך).

(ב) **ויובן** בהקדם שפרשה זו קורין בסמיכות לחנוכה, שמזה מובן, שכללות הענין המבואר כאן שייך לחנוכה. והענין הוא, דהנה, נר חנוכה מצוה להניחה כו' כדי שתהא מזוזה מימין ונ"ח משמאל⁸, ימין הו"ע ההשפעה והחסד, המשכה מלמעלה למטה, ושמאל הו"ע העלאה מלמטה למעלה (וכלשון הכתוב⁹ שמאלו תחת לראשי, שבחי' שמאל היא המעלה את הראש של כנס"י כו'). וזהו מזוזה מימין, שזהו כללות ענין התומ"צ, כי, תורה ענינה המשכה מלמעלה, להיותה דבר הוי', הלא כה דברי כאש¹⁰, וכן מצוות, שכללותם היא מצות הצדקה¹¹, שענינה השפעת חיים וחסד, אותיות ח"ס דלי"ת¹², למאן דלית ל' מגרמי' כלום, שכל זה הוא בקו הימין, ימין מקרבת¹³. אבל נר חנוכה הוא משמאל, שענינו העלאה כו'.

והנה ב' ענינים אלו הם ב' אופני ההילוך מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, שזהו החילוק¹⁴ בין כללות התומ"צ שענינם ההילוך מלמעלמ"ט, לתפלה שענינה ההילוך מלמטלמ"ע, כמ"ש¹⁵ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. ובפרטיות יותר הרי זה החילוק בין תורה למצוות¹⁶, שתורה ענינה המשכה מלמעלמ"ט, שזהו גם שלימוד התורה צריך להיות באופן דואתהלכה ברחבה¹⁷, בחיות ולהט (מיט אַ קאָך) כו', ובלשון הזהר¹⁸ לאפשא לה, משא"כ מעשה המצוות שהוא מלשון מעשין על הצדקה¹⁹, באופן של כפי' דוקא, מלמטלמ"ע. וכמבואר בעטרת ראש²⁰ שבמצוות יש כוונה (וסגולה) פרטית וגם כוונה כללית, והעיקר הוא (לא הכוונה הפרטית, אלא) הכוונה כללית, שזהו מ"ש בנוסח ברכת המצוות: אשר קדשנו במצוותיו וצונו, והיינו, שכל מציאותו היא מה שמקיים את ציווי הקב"ה כו'. ועד"ז גם בתפלה (שהיא מלמטלמ"ע), שיש בה הכוונה הכללית דע לפני מי אתה עומד²¹, ונוסף לזה ישנה גם הכוונה הפרטית

8) שבת כב, א. וראה לקו"ש ח"ה ע' 223 ואילך. וש"נ.	15) ויצא כח, יב. וראה זהר ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. ועוד.
9) שה"ש ב, ו. ח, ג. וראה לקו"ת תצא מ, א.	16) ראה תו"א מקץ מב, א. לקו"ש ח"ט ע' 65.
10) ירמי' כג, כט. וראה ברכות כב, א.	17) תהלים קיט, מה.
11) ראה תניא פל"ז (מח, ב).	18) ח"א יב, ב.
12) ראה תקו"ז תכ"ב (סו, ריש ע"ב).	19) ראה ב"י לטור יו"ד סרמ"ח. סה"מ תרצ"ט ע' 191. ע' 197. תש"ח ע' 227. ועוד.
13) תניא אגה"ק ס"י (קטו, ב).	20) שער יוהכ"פ נח, סע"ב ואילך.
14) סוטה מז, א. וש"נ.	21) ראה ברכות כח, ב.

שבכל ברכה, שבזה יש חילוק בין ג' ראשונות לשאר הברכות, אלא שעכשיו אין אנו חוזרים בתפלה בשביל חסרון כוונה אף בג' ראשונות²², אבל אעפ"כ צ"ל הכוונה הכללית דדע לפני מי אתה עומד, שהיא העיקר, ועד שלולי זאת תפלתו בטלה (כמבואר ברמב"ם²³). וזהו כללות החילוק שבין ענין התורה, שהיא מלמעלמ"ט, לענין מעשה המצוות ותפלה שעיקרם הו"ע ההודאה והביטול, מלמטלמ"ע. אמנם, אף שבכללות הם ב' אופני הילוך, שכל אחד מהם יש לו זמנו המיוחד לו, הנה בפרטיות יותר [שהרי כל ענין בקדושה ישנו כפי שהוא בכללות וגם כפי שנחלק לפרטים], יש בענין התורה גופא (לא רק ענין ההמשכה מלמעלמ"ט, אלא) גם ענין ההעלאה מלמטלמ"ע, וכן בענין התפלה גופא יש (לא רק ענין ההעלאה מלמטלמ"ע, אלא) גם ענין ההמשכה מלמעלמ"ט²⁴.

(ג) **וזהו** ויגש אליו יהודה וגו', שבכללות הו"ע התפלה (כנ"ל שהגשת יהודה ליוסף ענינה סמיכת גאולה לתפלה), ובפרטיות יותר יש בזה ב' ענינים, הא', ויגש אליו יהודה, שהו"ע העלאה מלמטלמ"ע, והב', ויאמר בי אדני, שהו"ע ההמשכה מלמעלמ"ט, כפי שמבאר הצ"צ באוה"ת²⁵ שויגש אליו יהודה זהו ג' ראשונות דשמו"ע, שהן סידור שבחו של מקום²⁶, ואח"כ בי אדני, בי היינו י"ב אמצעיות (שעל ידם פועלים שתהי' ההמשכה מלמעלמ"ט כו'). ומבאר²⁷ גם מ"ש ויגש אליו יהודה, אליו דייקא, שיהודה הגיע כביכול לבחי' בכל קראנו אליו²⁷ (כמ"ש בספרי²⁸ אליו ולא למדותיו) ממש (לאוא"ס המלוּבש בע"ס). והענין בזה²⁹, דהנה, בדרך כלל נעשה ענין ההעלאה שבתפלה ע"י מלאכים וממוצעים כו', שזהו"ע דגפיף לון ומנשק לון וכו'³⁰, אמנם, כאשר ענין התפלה הוא באופן דויגש יהודה, שיהודה בכלל הו"ע הביטול, וכדכתיב³ ותעמוד מלדת, שהו"ע הביטול דתפלת העמידה, ובפרט כשהביטול דיהודה הוא באופן דויגש, שמורה על תכלית הביטול, אזי מגיעים מיד (ללא ממוצעים כו') אליו ממש כביכול, והיינו לפי שמרום וקדוש אשכון

(27) ואתחנן ד, ז.

(28) הובא בפרסם שער לב (שער הכוונה) פ"ב. וראה סידור (עם דא"ח) פה, ב [קלה, א] ואילך.

(29) ראה גם סד"ה ויגש אליו יהודה תרנ"ח (ע' עו).

(30) ראה זהר ח"א כג, ב. ח"ב רא, ב.

(22) טושו"ע ואדה"ז או"ח ר"ס קא.

(23) הלי' תפלה פ"ד הט"ו-ז. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 117 ואילך. חידושי הגר"ח לרמב"ם שם.

(24) ראה גם ד"ה על ג"ד העולם עומד תשי"ד (תו"מ סה"מ ניסן ע' קפג ואילך).

(25) פרשתנו שמש, סע"א.

(26) ברכות לד, א.

את דכא ושפל רוח דוקא³¹. ועי"ז נעשית גם ההמשכה מלמעלה למטה — בי אדוני, י"ב (בי) ברכות אמצעות, שעל ידם נמשך מבחי' אדוני — ללא מוצעים כו'.

ד) **וזהו** גם ענין הגשת יהודה ליוסף. דהנה, יוסף ויהודה ענינם תלמוד (מלמעלמ"ט) ומעשה (מלמטלמ"ע), כי, יוסף לשון תוספת כו', כדכתיב³² יוסף הוי' לי בן אחר, שהוא בחי' צומח, משא"כ יהודה שענינו עמידה וביטול (כנ"ל), שהוא בחי' הדומם כו'. ולהעיר גם מהמבואר בתו"א ד"ה ויגש אליו³³ בענין קורות בתינו ארזים³⁴, שזהו גם החילוק בין המשכן לבית המקדש, שביהמ"ק הי' מאבנים (שאפילו הגג הי' מהן, וכ"ש הכתלים) שהם בחי' דומם, משא"כ המשכן הי' מארזים, בחי' הצומח, והמכסה הי' מיריעות עזים וכו'. ולכן הי' ביהמ"ק (בחי' הדומם) בחלקו של יהודה³⁵, ומשכן שילה (בחי' הצומח) בחלקו של יוסף³⁶. והרי צומח ודומם הם בדוגמת תלמוד ומעשה.

והנה³⁷ בנוגע לתלמוד ומעשה יש פלוגתא אם תלמוד גדול או מעשה גדול, ונמנו וגמרו דגדול תלמוד³⁸. אמנם, הענין דתלמוד גדול (מעלת ההמשכה מלמעלמ"ט) הוא רק בזמן הזה, אבל לעתיד לבוא יהי' מעשה גדול³⁹, שאז יתגלה גודל מעלת המעשה, שהו"ע העבודה באופן של העלאה מלמטלמ"ע. וכן הוא בנוגע ליוסף ויהודה (שענינם תלמוד ומעשה), שבזמן הזה גדלה מעלת יוסף, ולכן נאמר ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני, שהו"ע העלי' דיהודה אל יוסף. אמנם, כדי שתוכל להיות עלי' זו, יש צורך בהמשכה מלמעלה, שזהו"ע אתעדל"ע כדי לעורר את האתעדל"ת, וכידוע בענין מי הקדימני ואשלם⁴⁰, וזהו ענין לכה דודי לקראת כלה⁴¹, שבכדי שיוכל להיות עליית הכלה, צ"ל תחילה גילוי והמשכת בחי' דודי כו'. וזהו גם ענין סמיכת גאולה לתפלה, שזהו הכח

263

(31) ישעי' נז, טו.

(38) קידושין מ, ב. וש"נ.

(32) ויצא ל, כד.

(39) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' שט.

(33) מג, ג ואילך.

ע' שיז (ועם הוספות כו' — אוה"ת ואתחנן

(34) שה"ש א, יז.

ס"ע רמז ואילך. ע' רעו ואילך. ע' רפ. ע' שב

(35) ראה יומא יב, א. וש"נ.

ואילך). מקומות שצויינו בהערה 37.

(36) מגילה טז, ב. פרש"י פרשתנו מה, יד.

(40) איוב מא, ג. וראה תנחומא אמור ז.

(37) ראה סה"מ תרכ"ט שבהערה 2.

ויק"ר פכ"ז, ב.

אוה"ת ריש פרשתנו (שמח, ב). ד"ה ויגש

(41) פיוט לכה דודי. וראה לקו"ת ברכה

תרל"ד, תרע"ח (סה"מ תרל"ד ע' פו ואילך.

צז, א.

תרע"ח ע' קיט ואילך). וראה לקו"ש חכ"ה ע'

הנמשך מלמעלה שעי"ז תוכל להיות העלי' דתפלה⁴². ומ"מ נאמר הלשון סמיכת גאולה לתפלה, שמורה על מעלת התפלה דוקא, כי, ענין הגאולה הוא רק נתינת כח לעלי' דתפלה, אבל תכלית הכוונה היא העלי' דתפלה עצמה, שאז היא למעלה במדריגה כו'. וענין זה יתגלה לעתיד לבוא, שאז יהי' יהודה למעלה מיוסף (כמו שאז יהי' מעשה גדול), כמ"ש⁴³ ודוד עבדי נשיא להם לעולם, לעולם דייקא, היינו, שיהי' באופן תמידי ללא שינויים, שזהו גם הענין דיהודה, ע"ש ותעמוד מלדת⁴⁴.

(43) יחזקאל לו, כה.
(44) חסר הסיום (המו"ל).

(42) ראה סד"ה ויגש תרס"ו (המשך)
תרס"ו ע' קכו [קסח].